

Årelang fiskerprotest afgjorde Nærrå Strands skæbne

Allerede i marts 1941 havde Statens Landvindingsudvalg modtaget sribetvis af protester fra fiskeriforeninger over hele landet, og på Fyn var Nærrå Strand-projektet i fokus fra allerførste færd.

De mange planer for tørlægning af lavvandede fjorde og kystområder fik fiskerne til at føle sig direkte truet på deres levebrød, hver gang aviserne berettede om nye projekter. Den følelse var ikke helt forkert.

Især på Fyn var der stor uro. Alene i Odense Fjord kendte man til udtøringsplaner for Lillestrand på Hinds-

holm, Seden Strand, Lumby Strand og Fjordmarken. Øen rundt gik rygterne om landvinding af Æbelø, tørlægning af Nærrå Strand samt inddæmning af Emtekær Nor ved Assens, Lilleø-bugten på Ærø, Skårupsund ved Svendborg og hele det sydfynske øhav.

Landvindingsfolkene var allerede langt fremme med planer for en total tørlægning af Nærrå Strand, da Rigsdagen vedtog loven om statsstøtte til landvinding i november 1940. Inddæmningen af Krogsbølle Fjord i tidernes morgen og af Klinte Strand i 1924 havde allerede reduceret Nærrå

Strand med 451 hektar; nu stod de resterende 490 hektar for tur, men Bogense-fiskerne protesterede skarpt mod forslaget.

Vel er fisk godt, men...

Al den kritik brød Landbrugsministeriets departementschef Julius Wilcke (1875-1951) sig ikke om. Han var formand for Statens Landvindingsudvalg og i sidste ende ansvarlig for de kontroversielle projekter. Han var også en god ven af landvindingssagen og af Hedeselskabet.

Nærrå Strand

Ikke-realiseret landvindingsprojekt for den 490 hektar store fjord på Nordfyn. Fremlagt i 1941 af lokale godsejer og Statens Landvindingsudvalg, men henlagt til fordel for udtørringen af Lumby Strand i Odense fjord. Atter foreslået i 1953 af Hedeselskabet sammen med lokale gårdejere. Skarp modstand fra lokale fiskere og deres organisationer, men trods protester blev tørlægningen detailprojekteret med statsstøtte i 1961. Sagen kom aldrig videre og blev endeligt opgivet i 1972.

En af Fyns vigtigste vådfuglelokaliteter, hvor Nærrå Strand og Æbelø med havet syd for udgør Natura 2000-område nr. 108.

Kortene er fra 1890 og 1982.

Nordfyns kommune.

Koordinater: 6162022, 581793.

Departementschef Julius Wilcke (tv.) var manden, der som nidkær assessor ved kriminalretten i København i 1906 lod forfatteren Herman Bang undersøge i datidens meget omtalte sædeligheds-skandale. Fra 1916 til sin pensionering i 1946 var Wilcke ansat i Landbrugsministeriet, hvor han sluttede karrieren som departementschef. På billedet deltager Wilcke i Hedeselskabets årsmøde 1934. Her i selskab med amtmand Knud Valløe (th.). Foto: Hedeselskabet.

På landvindingsudvalgets 7. plenarmøde, fredag den 28. marts 1941, valgte departementschefen at tage tyren ved hornene. Han inviterede repræsentanter for Fiskeridirektoratet og Dansk Fiskeriforening med til mødet for at høre »gæsternes mening om en række inddæmninger«.

Wilcke lagde ud med at gøre opmærksom på, at det beroede på en misforståelse, når en del fiskeriforeninger syntes at tro, at landvindingsforanstaltningerne kun blev truffet for at afhjælpe arbejdsløsheden. Formålet var også at fremskaffe korn og foder, som der udtrykkelig stod i landvindingsloven.

Han fortsatte med at fastslå, at »der er store indførselsvanskeligheder, og landet står i en nødsituation. Vel er fisk godt, og fiskerne skal leve, men viser det sig i det enkelte tilfælde, at de foderemner, som landbruget kan fremskaffe, har større værdi, må fiskeriet desværre vige, ligesom naturfredningshensyn m.v. må vige.«

Hertil svarede repræsentanten for Dansk Fiskeriforening, fhv. landstingsmand, kutterskipper Mads Christian Jensen, at han var klar over, der måtte finde en afvejning sted. Men de produkter, fiskeriet frembragte, var dog også mad.

Derefter begyndte en gennemgang af konkrete projekter. Man lagde ud med at se på Nærrå Strand.

Her var der planlagt en kostbar inddæmning af 490 hektar til en mio. kr.

(21,7 mio. kr. i 2011-priser). Man havde allerede fået en lokal ingeniør Frederik Hansen til at projektere arbejdet – til Hedeselskabets åbenlyse utilfredshed. Godsejer S.E. Ingemann på Egebjerggård (det tidligere Einsiedelborg) var blandt initiativtagerne, men 25 husmænd på egnen ønskede angiveligt også stærkt at erhverve tillægsjord. Ingemann havde erhvervet Egebjerggård under den store finanskrisen i 1931 og drev ejendommen frem til 1953.

Som modtræk til det lokale tørlægningsprojekt fremlagde fiskeridirektoratets repræsentant, dr. phil. H. Blegvad, en beregning af fiskeriets værdi i Samsø Bælt, hvor der årligt hentes fiskefangster for ca. 700.000 kr. (15,2 mio. kr. i 2011-værdi), og hvor fiskerne havde investeret næsten en mio. kr. (21,7 mio. kr. i 2011-værdi) i redskaber og fartøjer.

Nærrå Strand var et af blot fire beskyttede lavvandsarealer, der leverede fiskeyngel til Bæltfarvandet, hævdede dr. Blegvad.

Farlig lov

Meningen med Wilckes invitation til mødet var imidlertid ikke, at der skulle ske en faglig drøftelse af forholdene. Han ville have en aftale med fiskerne, så der kunne blive arbejdsro om sagerne. Derfor skar han igennem og foreslog »som en mulig retningslinje

for forhandlingerne, at fiskerne opgav Nærrå Strand, som syntes velegnet som landvindings-sag, men nægtede at gå med til inddæmningen af Odense Fjord [Seden Strand og Lumby Strand].«

Og så spillede departementschefen det nationale kort. »Naturligvis bør vi tage hensyn til fiskeriet«, sagde han, »men det vil være meget vanskeligt overfor det danske folk at forklare, at vi af hensyn til fiskeriet ikke skulle kunne foretage inddæmning af et eneste fjordareal.«

Manøvren med at bytte Nærrå Strand for Lumby og Seden i Odense Fjord var snedigt udtænkt. Seden Strand var alt for dyr, så den ville næppe blive realiseret som landvindings-sag nogensinde; en måned tidligere havde Landvindingsudvalget besluttet at stille sagen i bero, men det nævnte Wilcke ikke. Lumby-projektet var Odense Byråd og Arbejdsministeriet derimod fast besluttet på at gennemføre, så der kunne fiskerne få lov til selv at slås videre med dem.

Men den limpind hoppede kutterskipper Jensen ikke på. Den fhv. landstingsmand ville ikke ind på mæglingforslaget. Han holdt fast i sin afvisende holdning:

»Departementschefen nævnte arbejdsløsheden. Fiskerbefolkningen udgør 18.-19.000 mand, men langt over 100.000 mennesker har deres levebrød ved fiskeriet. Man gør uret imod fiskerne, dersom man fratager dem de arealer, som fra naturens hånd er skænket dem til brug. (...) Vi var straks klar over, at landvindingsloven er en af de allermest farlige love, vi har været ude for.«

Naturens venner sælger ud

Med den udmelding var der ikke noget at forhandle om. Dansk Fiskeriforening stod fast på sin protest mod tørlægningen af Nærrå Strand.

Fiskeridirektoratets mand støttede den kompromisløse holdning. Dr. phil. Blegvad medgav ganske vist, at ikke alle områder var af lige stor betydning for fiskeriet, men understregede: »Jeg kender Nærrå Strand af selvsyn, og det er et af de bedste arealer for fiskeynglen, da der er dyndbund.«

Derimod fik Wilcke støtte fra både

Jagtrådet, Reservatrådet og Naturfredningsrådet. Man havde erklæret sig indforstået med, at jagtlige interesser måtte vige, hvor der med rimelige omkostninger kunne indvindes god landbrugsjord. Selv om en del af Nærrå Strand var udlagt som fuglereservat, var dette ikke den vigtigste sag for Jagtrådet.

Også Naturfredningsrådet erklærede sin støtte til projektet. Man anbefalede direkte fiskerne at tage imod departementschefens forslag om at lade Nærrå Strand afvande og så forsøge at bevare Lumby og Seden Strand.

Så var fiskeriets interesser isoleret. Wilcke kunne diktere til referatet, at hverken Reservatrådet, Jagtrådet eller Naturfredningsrådet ville rejse indvendinger mod tørlægningen af Nærrå Strand. Denne accept blev de tre institutioner fastholdt på i de følgende årtier, til trods for at forholdene ændrede sig ganske meget. Kun fiskerne var imod.

Til slut ønskede Wilcke dog at »indrømme, at det gjorde ham ondt, at overhovedet een eneste af vore skønne fjorde måtte inddæmnes, men under en krig går jo altid noget til grunde.«

Sort af åleyngel

I de næste uger blev der holdt flere møder i landvindingsudvalget, hvor man drøftede Nærrå Strand-projektets konkrete udformning, og det blev besluttet at købe den lokale ingeniør Frederik Hansen ud. Hensigten var derefter at lade Hedeselskabet overtage projektet.

Hansen fik dog først pengene i 1956. Prisen var 27.874 kr. (370.000 kr. i 2011-værdi), men købet blev tre år senere stærkt kritiseret af statens revisionsdepartement, der ikke mente, at Landbrugsministeriet havde iagttaget »skyldige økonomiske hensyn«. Man fandt, at det var forkert at betale for et projekt, der ikke skulle udføres.

I maj 1941 vedtog landvindingsudvalget at indstille Nærrå-projektet til gennemførelse. Uanset fiskernes stejle holdninger.

Man stræbte dog stadig efter en mindelig løsning. »Kunne der blive tale

om at overlade noget jord til fiskerne som husmænd?» spurgte Wilcke på næste udvalgmøde og fortsatte selv: »Kan fiskerne anvendes ved arbejdets iværksættelse? Skal vi ikke foreslå, at de fiskere, der ønsker det og som egner sig dertil og vil være villige til at arbejde på samme vilkår som øvrige arbejdere, skal være fortrinsberettigede til at få arbejde ved inddæmningen?«

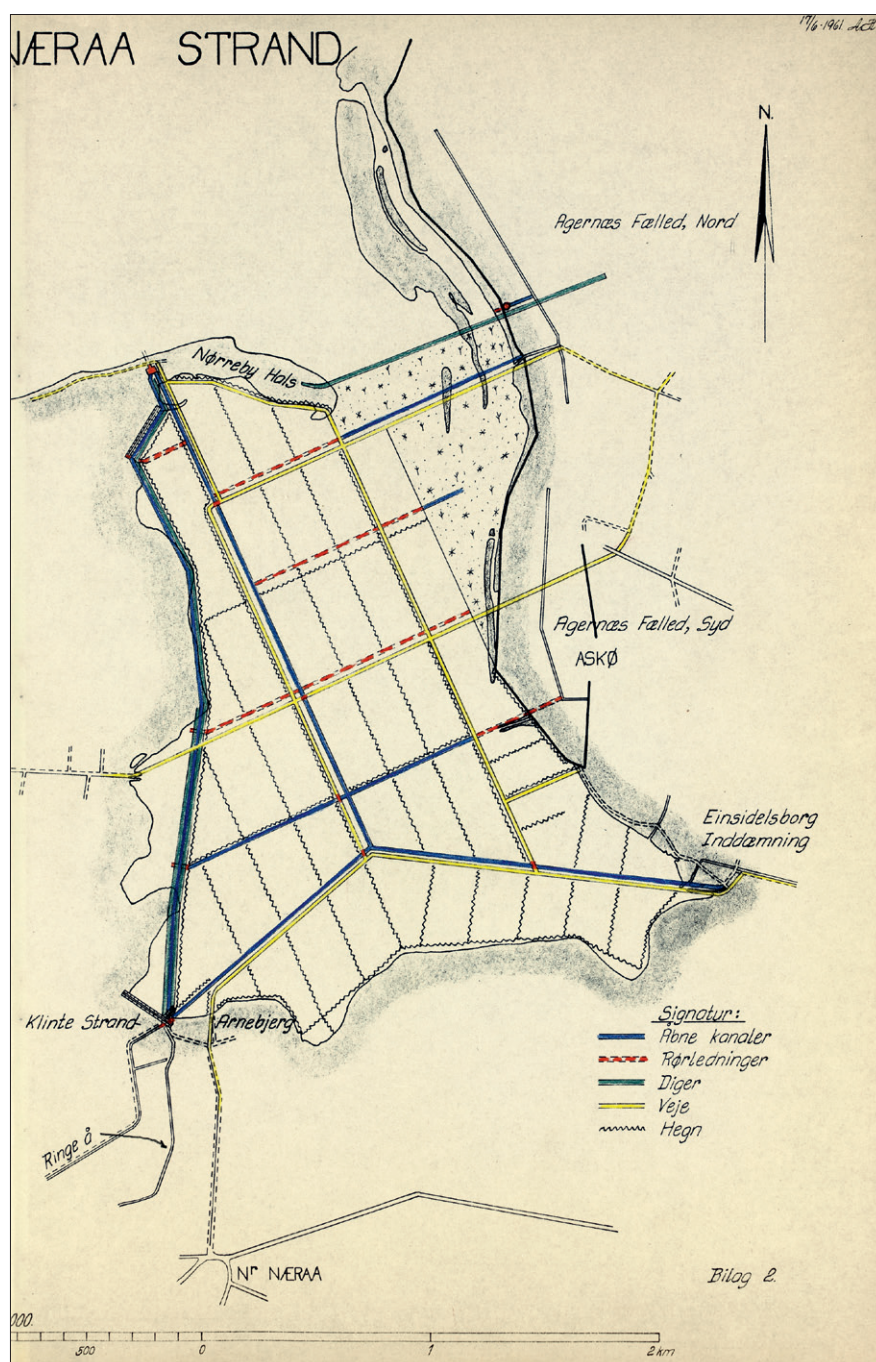
Denne besynderlige fortrinsret for

fiskerne til at ødelægge deres eget fiskevand blev vedtaget.

Men i juni vendte departementschefen rundt på en tallerken.

Videnskabelige udredninger, fagfolks vurderinger og fiskeridirektoratets økonomiske omsætningstal havde ikke gjort det store indtryk på den egenrådige Julius Wilcke. Der skulle mere konkrete kendsgerninger

Efter tyve års stædigt lobbyarbejde for en tørlægning af Nærrå Strand, var Hedeselskabet tættere på målet end nogensinde, da man i 1961 kunne fremlægge denne gennemarbejdede projektering af millionprojektet. Som noget helt nyt var der også inkluderet cykel- og gangstier til friluftslivets venner, men tiden var løbet fra landbruget i de mellemliggende årtier. Projektet blev aldrig realiseret. Tegningen er fundet i sagsmappen, j.nr. 77, i Rigsarkivet.

til, før departementschefen skiftede holdning. Som for eksempel synet af myriader af smårejer, vrimplende rødspætteyngel og mængder af nåletynde glasål – samt et kraftigt politisk signal fra landbrugsministeren.

I løbet af forsommeren var der gået politik i sagen.

Fiskerne ville ikke finde sig i at få ødelagt deres erhverv, så de lod deres repræsentanter tage kontakt til landbrugsminister Kristen Bording (S). Han var også deres minister, der regulerede fiskeriet. Der blev holdt flere møder på Bordings kontor, og grundlaget for Nærrå Strand-projektet begyndte at skride.

Den lokale politiske bagmand for projektet var folketingsmand Povl Fr. Jensen (S), og også han begyndte nu at vakle i troen på det milliondyre projekt. Landbrugsministeren skulle have sagen lukket, så hvad med om departementschef Wilcke og folketingsmand Jensen tog på en sejltur over Nærrå Strand? De kunne så ved

selsyn konstatere, om der var hold i fiskernes påstande om de store mængder fiskeyngel.

Fredag 13. juni 1941 tog de to herrer på bådture. Her er Wilckes referat:

»Det var ret uheldigt vejr, idet det var gråvejr og storm, men til trods herfor så jeg en del yngel. Dette ville dog ikke være afgørende, men jeg har yderligere forhørt mig om forholdene hos stedkendte folk.

Den første var slusebestyrer Martin Rasmussen, der bestyrer slusen ved Storeø Strand (...). I 20 år havde han boet på det pågældende sted, og han oplyste, at han mange gange havde set, at det vrimplede med reje-, rødspætte-, flynder- og åleyngel.

Efter at vi havde passeret Nærrå Strand i båd, talte vi derefter med slusebestyreren ved Klinte Strand, Aksel Christensen, der i 10 år havde været bosat sammesteds. Under samtalen, hvor forskellige spørgsmål angående inddæmningen blev berørt, oplyste han bl.a., at der hyppigt i turbinen eller sneglen var sort af åleyngel.«

Turen gjorde stort indtryk på begge de herrer. Så stort at folketingsmand

Povl Fr. Jensen helt mistede modet. Han skrev kort efter til Landbrugsministeriet, at han ikke længere turde gå ind for tørlægningen. Derefter ramlede hele projektet.

Ubekvemt at gå mod fiskeriet

Elleve dage efter bådturen stod Wilcke med den ubehagelig opgave at skulle meddele landvindingsudvalgets øvrige medlemmer, at landbrugsministeren ikke ville gennemføre sagen.

På det 10. plenarmøde i landvindingsudvalget valgte Wilcke at forsvare sin kovending med de nye indtryk fra bådturen:

»Jeg havde lidt mistillid til fiskeriets udtalelser om den megen yngel, men når stedkendte folk, der selv er interesseret i inddæmningen, erklærer, at det forholder sig således, så kan vi ikke gennemføre sagen. Vi ville bringe landvindingsudvalget i miskredit, hvis vi herefter søgte at få sagen gennemført. Landbrugsministeren vil ikke gå ind for sagen.«

Landvindingsudvalgets ordinære medlemmer var i oprør. Her havde man indstillet et fuldt forsvarligt projekt, landbrugsmæssigt set, der var undersøgt på alle leder og kanter. Man vidste da godt, at der var masser af fiskeyngel deroppe, Wilckes oplevelser rummede ingen nyheder. Der måtte stikke politiske interesser under i sagen.

Men det afviste Wilcke. Politiske hensyn var der ikke taget, men det var »et meget ubekvemt tidspunkt at gå imod fiskeriet, da fisk jo nu spiller en stor rolle i folkets ernæring.«

Det var en afdæmpet departementschef, der afrundede punktet på dagens mødeprogram. Hvad det end var for et politisk spil, Wilcke havde deltaget i, så havde han og landvindingssagen tabt:

»Vi må nu her i udvalget handle med en vis forsigtighed; vi har naturfredningen, jægerne og fiskerne at slås med. Vi vil berøve sagen den sympati, der findes i befolkningen, hvis vi går for hårdt frem.«

Hvorefter man straks vedtog at indstille Lumby Strand i Odense Fjord til tørlægning. Og sådan blev det.

Nærrå Strand er i dag et væsentligt rekreativt område for hele Nordfyn. På Flyvesandet i nord udfolder sig et broget badeliv i sommersæsonen. Foto: Fyns amt, årstal ukendt.

Den lave Storeø i bunden af Nærrå Strand oversvømmes delvis ved ekstreme vandstande i fjorden. Besynderligt nok er der plantet en mindre granplantage på øen, hvor der tidligere har været strandenge og overdrev. Foto: Keld Skytte Petersen.

Nul kroner på finansloven

Nærrå-projektet gik dog ikke i glemmebogen, selvom der skulle gå 12 år før en ny mulighed viste sig.

Anledningen kom med stejlt stigende arbejdsløshed i begyndelsen af 1950'erne. En velvillig landbrugsminister var samtidig parat til at udvide landvindingsloven, så man for alvor kunne komme i gang ude på søterritoriet, og i januar 1953 spillede Hedeselskabet ud med sin ambitiøse masterplan »Oversigt over inddæmningsmuligheder«.

Nærrå Strand-projektet var med som nr. 50 ud af oversigtens 89 lavvandede områder på søterritoriet.

Landvindingsloven blev revideret i foråret 1953, så nu var der grønt lys for at gå i gang med landvinning på søterritoriet. Alligevel skete der ikke rigtig noget. Forklaringen var den simple, at landbrugsministeren ikke formåede at skaffe penge til formålet. Finansministeren troede ikke et øjeblik på rentabiliteten i de fremlagte »inddæmningsmuligheder«, så han afsatte nul kroner på finansloven.

Statens Landvindingsudvalg fortsatte dog sit arbejde, mens man afventede bedre tider.

I første omgang udvalgte man 40 mulige projekter fra Hedeselskabets oversigt, og af disse besluttede udval-

get at indstille 17 til nærmere undersøgelser, bl.a. af de fiskeribiologiske forhold. Nærrå-projektet var et af de udvalgte.

Og så gik tiden med det. Ikke før det 51. møde i Statens Landvindingsudvalg, 11. september 1957, kom der nyt i sagen. Fiskeriundersøgelserne var langt om længe tilendebragt, og de bekræftede områdets store betydning for fiskeynglen, så fiskeriets protester blev opretholdt.

Landvindingsudvalget mente dog ikke, at sagen burde falde. I det stille havde man arbejdet videre, og bl.a. var den oprindelige ingeniør Frederik Hansen blev købt ud, så projektet kunne overdrages til Hedeselskabet.

Projekteringen går i gang

I september 1958 kom Nærrå Strand-projektet atter i fokus på landvindingsudvalgets plenarmøde. Fiskeriet var i sin tid gået imod projektet, fordi de årlige fiskeindtægter skulle være på 100.000 kr. (1,3 mio. kr. i 2011-værdi), men nu havde udvalget selv regnet på den landbrugsøkonomiske side, og den kunne skønsomt løbe helt op i 825.000 kr. (10,7 mio. kr. i 2011-værdi). Så der var ikke så meget at være i tvivl om.

Fredningsmyndighederne havde

tilbage i 1941 givet grønt lys for udtørringen, så dem var der ingen problemer med. Endelig havde Landvindingsudvalget allerede investeret en pæn pose penge i at købe den oprindelige ingeniør ud, så Hedeselskabet kunne overtage projektet. De penge skulle der vel også komme noget ud af.

Alle var positive, så formanden konstaterede til referatet:

»Der var herefter enighed om, at der kan arbejdes videre med denne sag, således at Hedeselskabet anmodes om at udarbejde et revideret projekt på grundlag af det tidligere af Frederik Hansen udarbejdede.«

Og nu gik arbejdet i gang. I april 1959 bevilligede Landbrugsministeriet 25.000 kr. (318.352 kr. i 2011-værdi) til Hedeselskabet, så der kunne komme gang i projekteringen. Nu skulle det være.

32 års forgæves indsats

I marts 1961 lå Hedeselskabets projekt klart med dæmning, drænplaner og offentlig parkeringsplads samt cykel- og gangsti til friluftslivets venner. Overslagssummen var 5 mio. kr (59,5 mio. kr. i 2011-værdi) for udtørring af de 490 hektar. Det var dyrt, men ikke urimelig dyrt. Alligevel kom tørlæg-

Flere steder ved fjorden ligger der fritidsbåde som her i udløbskanalen fra Klinte Strand-tørlægningen.

Agernæs Fælled på østkysten af Nærrå Strand er også inddæmnet, men foran dæmningen ligger der en broget mosaik af holme på det lave vand. Her trives ænder og vadefugle stadig i stor stil. Foto: Fyns amt, årstal ukendt.

ningen af Nærrå Strand aldrig i gang.

Tiden var forpasset takket være de langtrukne fiskeribiologiske undersøgelser. Den aktuelle ballade omkring Skjern Å-reguleringen og finansieringen af dette store projekt bidrog også til, at landvindingsfolkene måtte holde lav profil på alle andre områder og suge på labben. Alle pengene skulle bruges til Skjern Å.

Mediestormen rasede i begyndelsen af 1960'erne mod de stædige Skjern Å-bønder, og samtidig blev der nedsat en landbokommission til at undersøge landbrugets økonomiske problemer. Mens den arbejdede, var nye landvindingsprojekter sat på standby.

Da landbokommissionen afgav sin betænkning i foråret 1966, aflivede den stort set alle drømme om ny landvinding på søterritoriet. Statens tilskudssats blev ændret fra 66 pct. til maksimalt 25 procent som resultat af betænkningen.

Hedeselskabet opgav dog først kampen for Nærrå Strand i november 1972. Da fremsendte man den endelige regning for projekteringen i 1961.

Den lød på 28.960 kr. (180.900 kr. i 2011-værdi), men takket være inflationen var Hedeselskabets indsats blevet knap 140.000 nutidskroner billigere end beregnet i 1959. Til gengæld var det nok det eneste lyspunkt i de 32 år, hvor kampen om Nærrå Strand rasede mellem fiskere og bønder.

Vigtig naturlokalitet i dag

I dag er Nærrå Strand en vigtig naturlokalitet for især ande- og vadefugle. Trods inddæmningerne af Krogsbølle Fjord, Agernæs Fælled, Klinte Strand og Nørreby Hals udgør Nærrå Strand stadig en af de tre vigtigste vadefuglelokaliteter i hele Fyns-området, dog fortrinsvis for rastende trækfugle. Sammen med Æbelø og havet syd for udgør fjorden Natura 2000-område nr. 108.

Vadefladerne på Agernæs Flak overskues bedst fra Flyvesandet (hvor der er et fugletårn) eller fra Nørreby Hals (kør til Nørreby og videre ad Halsvej). Også fra skydebanen ved Storeø-møllen i det sydøstlige hjørne er der en

glimrende oversigt for fuglekikkere. På strandene langs Nærrå Strand vokser usædvanlige plantearter som stilket kilebæger, fladtrykt kogleaks, sodaurt og stivhåret ranunkel.

KILDER

Forfatterens besøg på lokaliteten, 2. november 2004.

Hansen, Kjeld: Det tabte land. Gads Forlag 2008.

Pedersen, Anders Branth: Fra landvindingspolitik til naturgenopretningspolitik – policy-netværks magt og forandring. Ph.d.-afhandling. Forlaget Politica 2006.

Statens Landvindingsudvalg, j.nr. 77. Rigsarkivet.

Læs hele historien om Nærrå Strand-projektet

Den langvarige og til tider dramatiske kamp om udtørringen af Nærrå Strand er udførligt beskrevet af Anders Branth Pedersen i en videnskabelig ph.d.-afhandling fra 2006. En mere populær fremstilling er givet af Kjeld Hansen i bogen Det tabte land fra 2008.

Fuglelivet i dag

Med tilladelse fra Dansk Ornitologisk Forening bringes her et uddrag af DOF-basen, der rummer et meget stort antal fugleobservationer fra alle betydningsfulde fuglelokaliteter i landet. Ønskes der en detaljeret og aktuel status for fuglelivet ved Næra Strand/Agernæs Flak, så brug dette link: www.dofbasen.dk

Herunder ses en oversigt over de 181 fuglearter, som er registreret fra **Næra Strand/Agernæs Flak**, pr. 19. juli 2012. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Rødstrubet Lom	(10/15)	Lille Skallesluger	(1/1)	Småspove	(3/9)	Engpiber	(76/850)
Sortstrubet Lom	(3/4)	Toppet Skallesluger	(187/5793)	Storspove	(425/56233)	Skærpiber	(24/94)
Lille Lappedykker	(2/14)	Stor Skallesluger	(23/149)	Sortklire	(19/68)	Gul Vipstjert	(9/61)
Toppet Lappedykker	(85/2515)	Hvepsevåge	(2/36)	Rødben	(200/2669)	Bjergvipstjert	(2/2)
Gråstrubet Lappedykker	(11/239)	Havørn	(47/61)	Hvidklire	(123/2119)	Hvid Vipstjert	(47/215)
Nordisk Lappedykker	(1/1)	Rørhøg	(59/78)	Svaleklire	(2/9)	Silkehale	(1/11)
Sule	(1/1)	Blå Kærhøg	(32/33)	Tinksmed	(5/19)	Gærdesmutte	(9/14)
Skarv	(276/18697)	Duehøg	(2/2)	Mudderklire	(24/104)	Jernspurv	(4/21)
Sølvhejre	(1/1)	Spurvehøg	(12/13)	Stenvender	(18/47)	Rødhals	(6/9)
Fiskehejre	(192/713)	Musvåge	(86/130)	Odinshane	(1/1)	Nattergal	(7/9)
Skestork	(4/5)	Fjeldvåge	(17/17)	Hættemåge	(205/56506)	Rødstjert	(1/1)
Knopsvane	(361/17496)	Fiskeørn	(4/4)	Stormmåge	(102/6039)	Bynkefugl	(4/19)
Sortsvane	(2/2)	Tårnfalk	(105/137)	Sildemåge	(9/16)	Stenpikker	(30/140)
Pibesvane	(4/44)	Dværgfalk	(8/8)	Sølvmåge	(164/10901)	Ringdrossel	(3/9)
Sangsvane	(217/11053)	Vandrefalk	(48/49)	Gråmåge	(1/1)	Solsort	(13/59)
Sædgås	(4/20)	Agerhøne	(27/54)	Svartbag	(128/1011)	Sjagger	(18/2776)
Kortnæbbet Gås	(3/3)	Fasan	(4/11)	Splitterne	(86/1114)	Sangdrossel	(4/27)
Blisgås	(8/51)	Vandrikse	(11/14)	Fjordterne	(8/58)	Vindrossel	(2/40)
Grågås	(297/70500)	Grønbenet Rørhøne	(16/30)	Havterne	(121/2059)	Misteldrossel	(11/86)
Canadagås	(25/531)	Blishøne	(248/43117)	Dværgterne	(52/150)	Kærsanger	(5/7)
Bramgås	(38/2244)	Strandskade	(430/27398)	Sortterne	(2/2)	Rørsanger	(11/30)
Knortegås	(229/19732)	Klyde	(114/3171)	Lomvie	(2/4)	Gulbug	(8/25)
Nilgås	(2/2)	Lille Præstekrave	(1/1)	Alk	(5/5)	Gærdesanger	(9/15)
Gravand	(520/46995)	Stor Præstekrave	(173/1695)	Tejst	(2/2)	Tornsanger	(10/63)
Pibeand	(226/29026)	Hvidbrystet Præstekrave	(2/2)	Huldue	(3/4)	Havesanger	(1/2)
Knarand	(8/55)	Pomeransfugl	(1/1)	Ringdue	(61/3125)	Munk	(1/1)
Krikand	(102/5820)	Hjejle	(215/142087)	Tyrkerdue	(1/2)	Gransanger	(17/47)
Gråand	(404/76081)	Strandhjejle	(152/4189)	Gøg	(18/29)	Løvsanger	(5/18)
Spidsand	(110/1855)	Vibe	(205/14283)	Skovhornugle	(4/7)	Fuglekonge	(5/27)
Atlingand	(3/8)	Islandsk Ryle	(61/1015)	Mosehornugle	(9/14)	Skægmejse	(5/11)
Skeand	(40/168)	Sandløber	(15/37)	Mursejler	(3/77)	Halemejse	(2/28)
Taffeland	(9/159)	Dværgryle	(11/34)	Isfugl	(1/1)	Topmejse	(4/22)
Troldand	(31/1609)	Krumnæbbet Ryle	(19/109)	Grønspætte	(1/1)	Sortmejse	(2/5)
Bjergand	(10/2701)	Sortgrå Ryle	(1/3)	Stor Flagspætte	(7/11)	Blåmejse	(11/62)
Ederfugl	(154/41877)	Almindelig Ryle	(367/302738)	Hedelærke	(3/6)	Musvit	(18/79)
Havlit	(10/97)	Kærløber	(6/10)	Sanglærke	(123/5508)	Træløber	(1/2)
Sortand	(25/3691)	Brushane	(9/82)	Bjerglærke	(2/6)	Korttået Træløber	(1/1)
Fløjlsand	(14/347)	Dobbeltbekkasin	(23/69)	Digesvale	(7/58)	Rødrygget Tornskade	(3/3)
Hvinand	(185/30547)	Stor Kobbersneppe	(9/20)	Landsvale	(47/924)	Stor Tornskade	(1/1)
		Lille Kobbersneppe	(182/15139)	Bysvale	(14/169)	Skovskade	(4/24)

Husskade	(6/14)	Stær	(55/13348)	Grønsisken	(3/115)	Snespurv	(15/130)
Allike	(6/406)	Skovspurv	(6/135)	Tornirisk	(22/374)	Gulspurv	(56/400)
Råge	(8/73)	Bogfinke	(20/331)	Bjergirisk	(43/4855)	Rørspurv	(26/115)
Sortkrage	(2/2)	Kvækerfinke	(2/19)	Lille Korsnæb	(7/67)	Bomlærke	(13/110)
Gråkrage	(77/1021)	Grønirisk	(27/429)	Dompap	(20/93)		
Ravn	(22/35)	Stillits	(22/552)	Lapværling	(4/6)		

Plantelivet ved Nærá Strand

TBU 29/12: Nærá Strand

(incl. Nørreby Hals, Nørreby, Klinte By, Klinte Strand, Kissebjerg, Kissemade, Nr. Nærá By og Kørup)

På strandene langs Nærá Strand vokser stilket kilebæger,

fladtrykt kogleaks, sodaurt og stivhåret ranunkel. – Nærmere botaniske oplysninger herom er ønskelige. Klinte Strand er en tidligere lavvandet fjordarm, som blev inddæmmet i 1924 og derefter afvandet. Kissebjerg lå før inddæmningen som en ø i denne

fjord. Det meste af Kissebjerg er opdyrket, dog findes der mindre skov- eller kratpartier langs den sydøstlige side. Fra Kørup kendes kalmus, koriander (forvildet), nøgleblomstret skræppe og bladmosset *Hygroamblystegium tenax*.

Kilder: se Gravesen 1979.